

„Wychowanie w Rodzinie” t. XXII (1/2020)

Ewa NOWICKA*

Rodzinna edukacja medialna przygotowaniem do funkcjonowania dziecka w świecie mediów

Family media education as a preparation for the functioning of a child in the world of media

Abstrakt

Wprowadzenie. Technologie informacyjno-komunikacyjne stanowią niezwykle ważny element życia rodzinnego. Rodzice dokładają wielu starań w organizowaniu pierwszych wrażeń i doświadczeń medialnych swoich dzieci. Doświadczenia te mogą mieć charakter pozytywny, ale również negatywny. Niezwykle ważna jest – zapoczątkowana przez samych rodziców – edukacja medialna, która stanowić będzie elementarne przygotowanie najmłodszych do prawidłowego i świadomego odbioru mediów.

Cel. Opracowany artykuł ma na celu podkreślić niezwykle ważną rolę rodziców w przygotowaniu najmłodszych dzieci do prawidłowego i bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych. Mając na uwadze pojawiające się problemy zagrożeń medialnych wśród dzieci i młodzieży, w pracy przedstawiłam niepokojące zagrożenia istotne dla funkcjonowania rodziny, najważniejsze założenia edukacji medialnej oraz opisane propozycje działań rodziców w zakresie wczesnego wychowania medialnego w rodzinie.

Materiały i metody. W pracy dokonano przeglądu poglądów i założeń podkreślających rolę i zadania rodzinnej edukacji medialnej, pomocnej w przygotowaniu małego dziecka do życia w świecie zdominowanym przez media.

Wyniki. Edukacja medialna praktykowana w rodzinie stanowi niezwykle ważny element współczesnego wychowania przygotowującego dzieci i młodzież do bezpiecznego korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

* e-mail: E.Nowicka@kmti.uz.zgora.pl

Zakład Mediów i Technologii Informacyjnych, Instytut Pedagogiki, Uniwersytet Zielonogórski, Aleja Wojska Polskiego 65, Zielona Góra, Polska

Department of Media and Information Technology, Institute of Pedagogy, University of Zielona Gora, Aleja Wojska Polskiego 65, Zielona Gora, Poland

ORCID: 0000-0003-3241-4921

Słowa kluczowe: edukacja medialna, dziecko, wychowanie, rodzina, media, technologie informacyjne.

Abstract

Introduction. Information and communication technologies are a remarkably important element of family life. Parents themselves hustle to organize the initial media impressions and experiences for their children. The experiences can have either a positive, or a negative character. Media education started by parents is vitally important. It will be an elementary preparation of the youngest children for the correct and conscious reception of media.

Aim. The article aims to emphasize the extremely important role of parents in preparing the youngest children for the correct and safe use of information and communication technologies. Bearing in mind the emerging problems of media threats among children and adolescents, the paper presents the most important assumptions of media education, and describes propositions of parents' activities in the field of early media education in the family.

Resources and methods. An overview of opinions and assumptions emphasizing roles and tasks of family media education, which help in preparing a small child to live in a world dominated by media, were used in this paper.

Results. Media education practiced in the family is an extremely important element of modern education that prepares children and adolescents to use information and communication technologies safely.

Keywords: media education, kid, education, family, media, information technology.

Dzieci mają swój pierwszy kontakt z telewizją, tabletem czy komputerem w bardzo wczesnym wieku i – najczęściej – w środowisku rodzinnym. Media i multimedia stały się ważnym i trwałym elementem życia dziecka i jego rodziny. Rodzice bardzo często zabiegają i organizują medialną przestrzeń swoim dzieciom, często nie zwracając uwagi na to czy te relacje są poprawne i bezpieczne.

Dzieci i młodzież potrzebują systemu wartości, który pomoże im odróżnić dobro od zła, rzeczy pożyteczne od szkodliwych. Młodzi użytkownicy mediów są zdani na osoby dorosłe, które przekażą im kompetencje i strategie właściwego poruszania się w medialnym społeczeństwie (Holtkamp, 2010, s. 7-8). To głównie na rodzicach spoczywa obowiązek elementarnego wychowania medialnego. Edukacja medialna zapoczątkowana w najbliższym otoczeniu dziecka powinna być wprowadzeniem do zasadniczej edukacji medialnej, którą kontynuować będzie nauczyciel w przedszkolu i następnie w szkole podstawowej.

Zagrożenia medialne istotne dla funkcjonowania rodziny

Główną przyczyną występowania zagrożeń medialnych jest przede wszystkim brak wiedzy medialnej rodziców oraz modelowanie niewłaściwych zachowań użytkownika mediów w środowisku domowym (Ogonowska, 2013, s.45). Według Agnieszki

Ogonowskiej (2018, s. 89) zjawisko niewłaściwego korzystania z mediów – w kontekście dzieci i młodzieży – jest najczęściej efektem nieprawidłowego funkcjonowania systemu rodzinnego. Rodzice w stopniu niewystarczającym zwracają uwagę na zachowania medialne swoich dzieci, często wręcz modelują niewłaściwe formy aktywności z nowymi technologiami. Ponadto w mniejszym stopniu reagują na problemy swoich dzieci i na to, jak spędzają one czas.

Do najistotniejszych i najpoważniejszych zagrożeń medialnych, które dotyczą dzieci i młodzież, a tym samym rodziców, zaliczyć można problemy przedstawione w tabeli.

Tabela 1.

Przegląd zagrożeń medialnych istotnych dla funkcjonowania rodziny

Zagrożenia medialne dla rodziny	
Dzieci	Rodzice
– zaburzenie biologicznego rozwoju dziecka (poczucie zmęczenia, zaburzenia koncentracji uwagi, zmniejszenie aktywności ruchowej, dysfunkcje neurologiczne)	– stopniowe osłabienie prawidłowego wpływu wychowawczego rodziców na dzieci
– zaburzenie fizycznego rozwoju dziecka (choroby oczu, osłabienie wzroku, wady postawy, skrzywienia kręgosłupa, zwiotczenie mięśni, schorzenia alergiczne, obniżenie sprawności fizycznej)	– dezorganizacja czynności dnia codziennego
– problemy z prawidłowym odbiorem treści przekazów medialnych (odróżnienie prawdy od fikcji, komunikatów istotnych od mało wartościowych)	– zaniedbanie codziennych czynności podtrzymujących właściwe relacje rodzic-dziecko takich jak: wspólne rozmowy, dyskusje, wyjścia do kina, teatru
– ograniczenie zabaw i czasu wolnego na świeżym powietrzu	– brak czasu na organizację i wspólne zabawy na świeżym powietrzu
– zaburzenia funkcji poznawczych utrudniających naukę w szkole, ograniczenie rozwoju wyobraźni i logicznego myślenia, słownictwa, umiejętności manualnych	– zanikanie czynności czytania dziecku
– zanikanie potrzeby rozmowy z rodzicem, podzielenia się własnymi problemami i troskami	– słaba orientacja w treściach i komunikatach medialnych, z którymi ma do czynienia dziecko
– słaba znajomość różnorodnych gier dla dzieci oraz czerpania przyjemności z zabaw o charakterze tradycyjnym	– brak czasu i chęci na wspólne zabawy o charakterze tradycyjnym
– stopniowe zanikanie zainteresowań charakterystycznych dla określonego wieku	– słaba orientacja w aktualnych zdolnościach i zainteresowaniach dziecka
– uzależnienia od technologii informacyjno-komunikacyjnych, ucieczka od świata realnego do świata wirtualnego	– słaba znajomość problemu zagrożeń medialnych, rozpoznania pierwszych symptomów, podjęcia działań terapeutycznych
– dostęp do nieodpowiednich treści (przemoc, pornografia, przestępcze zachowania, promowanie groźnych substancji, narkotyków)	– brak orientacji w nawiązywanych przez dziecko kontaktach z nieznanymi w Internecie

Źródło: Opracowano na podstawie: (Izdebska, 2005, Filipiak, 2004, Tanaś 1993).

Medialne dzieciństwo kształtują rodzice, którzy coraz częściej pozostawiają już kilkumiesięczne dzieci w towarzystwie wielkiego, kolorowego ekranu, przyzwyczajając tym samym do jego wszechobecności oraz do nieustannej stymulacji wzrokowej i słuchowej (Sugier-Szerega, 2016, s. 21).

W ujęciu A. Ogonowskiej (2018, s. 52-54) rodzice tworzą w domu różne modele środowiska medialnego, co wpływa na postawy i zachowania dzieci wobec nowych technologii. Autorka wyodrębnia trzy środowiska medialne, w których dzieci rozwijają się już od najmłodszych lat.

W intensywnym środowisku medialnym występuje widoczne nasycenie przestrzeni domowej ekranami różnych technologii, a życie rodziny koncentruje się wokół mediów. Stanowią one również tło dla wszystkich aktywności domowych: rozmów, zabaw, sprzątanania, jedzenia itp. W takim środowisku dzieci najczęściej posiadają własny telewizor lub komputer w swoim pokoju i korzystają z nich poza kontrolą rodziców. Rodzice nie ingerują w cyfrowe aktywności własnych dzieci. To środowisko sprzyja uzależnieniom od nowych technologii i działa negatywnie na tworzenie pogłębionych więzi międzygeneracyjnych.

W umiarkowanym środowisku medialnym rodzice dzielą czas między aktywności związane z mediami i inne typy działań. W większym stopniu kontrolują aktywności medialne swoich dzieci, a w sytuacji, gdy w pokojach dzieci występują różne technologie – starają się kontrolować czas korzystania i zawartość przekazów. W tym modelu rodzice mogą przyjmować skrajnie różne style wychowawcze: od bardzo restrykcyjnego, w którym instalują filtry, programy limitujące i blokujące dostęp do programów i stron internetowych do mądrego przewodnictwa, gdzie uczą swoje dziecko bezpiecznych zachowań, tłumaczą mu treści przekazów i czynnie uczestniczą w jego aktywnościach medialnych.

W ubogim środowisku medialnym czynnościom komputerowym, telewizyjnym i sieciowym poświęca się niewiele czasu, rekompensując to działaniami wspólnymi: rozmową, pracami domowymi, aktywnościami sportowymi itp. Korzystanie z nowych mediów odbywa się w tym przypadku w oparciu o następujące zasady:

- aktywny monitoring aktywności medialnych dzieci,
- zaangażowanie w ich aktywności medialne połączone z edukacją i rozwojem kompetencji medialnych i cyfrowych,
- celowy i spersonalizowany dobór usług medialnych do możliwości i potrzeb rozwojowych dziecka.

Ostatnie podejście jest według autorki najbardziej korzystne dla rozwoju dzieci i sprzyja tworzeniu się pozytywnych postaw i zachowań wobec mediów, które są dodatkiem do codziennych aktywności, ale całkowicie nie wypełniają świata. Środowisko to jest najbardziej pozytywne pod warunkiem, że rodzice bardzo aktywnie anga-

zują się w wychowanie i edukowanie własnych dzieci, że dostarczają im doświadczeń prawdziwie rozwijających ich potencjał.

Założenia edukacji medialnej

W ujęciu Janusza Morbitzera (2016) edukacja medialna jest wiedzą, ale przede wszystkim – sztuką mądrego z nich korzystania, traktowania ich jako narzędzi służących do poznawania prawdy o świecie.

Wychowanie medialne nie może być jedynie kursem wykorzystania nowoczesnych pomocy medialnych, ale ma kształcić świadomego odbiorcę mediów (Juszczak-Rygałło, 2015). Odbiorcę aktywnego, poszukującego prawdy o świecie, selektywnego, potrafiącego dokonywać wyboru oraz odbiorcę krytycznego, który będzie sprawdzał wiarygodność przekazu w różnych źródłach (Drzewiecki, 2010).

Działania w zakresie edukacji medialnej można interpretować jako wdrażanie rozmaitego typu działań zaplanowanych i podejmowanych przez rodziców i nauczycieli, zmierzających do wyposażenia dzieci i młodzieży w kompetencje medialne (Łuc, 2018). To szansa na przygotowanie najmłodszych do racjonalnego korzystania z mediów, ale także przygotowanie ich do krytycznego i świadomego, wartościującego odbioru treści przekazywanych przez media. Według Anny Kaczmarek (2013, s. 71) edukacja medialna powinna ukształtować kompetencje medialne i polega między innymi na: trosce o dostęp do wszystkich mediów, uczeniu umiejętności analizy treści komunikatów medialnych, poznawaniu możliwości komunikacyjnych we współczesnych mediach. Z kolei kompetencje medialne to harmonijna kompozycja wiedzy, rozumienia, wartościowania i sprawnego posługiwania się mediami.

Za podstawowe cele edukacji medialnej uznaje się kształtowanie postaw odbiorcy mediów oraz naukę medialnych umiejętności opartych na właściwym rozpoznaniu mechanizmów stosowanych przez media, a na ich podstawie – umiejętności dokonywania dobrych wyborów medialnych. Zdobytą wiedza ma odwoływać się do pożądanego systemu wartości i umiejętności, które ułatwią jej zrozumienie oraz ocenę pewnych zjawisk wykorzystywanych w doświadczeniu. Owe czynniki: zdobyta wiedza i umiejętności oparte o skonkretyzowany system wartości i pożądane efekty, jak również podjęte w ich zakresie działania, umożliwiają kształtowanie odbiorcy kompetentnego i świadomego, czyli sprawnie posługującego się mediami w swoich postawach krytycznych, nastawionego na selektywny ich odbiór, a w umiejętnościach medialnych zachowującego dysonans etyczny i estetyczny, mieszczących się w ocenie przekazów medialnych (Lepa, 2002, s. 191).

W ujęciu Agnieszki Ogonowskiej i Grzegorza Ptaszka (2016, s. 9) edukację medialną należy rozumieć jako interdyscyplinarny obszar wiedzy teoretycznej i prak-

tycznej związanej nie tylko z kształceniem czy doskonaleniem kompetencji medialnych, ale również z analizą ich uwarunkowań oraz projektowaniem na wszystkich etapach życia człowieka działań służących rozwijaniu kompetencji ukierunkowanych na zaspokajanie różnych potrzeb jednostki.

Ważne jest takie posługiwanie się mediami i multimediami, aby były one zarówno narzędziami opisywania świata, jak i rozwoju intelektualnego oraz wzajemnego komunikowania się osób. Istotna jest postawa samokontroli, bowiem nadmierne zaangażowanie w proces komunikowania społecznego powoduje oddalenie od rzeczywistości i zatracanie naturalnej zdolności człowieka do wchodzenia w bezpośrednie relacje osobowe. Podstawowym zadaniem edukacji jest przygotowanie osoby do funkcjonowania w danej rzeczywistości – w świecie postaw i wartości, w kontekście dokonywanych wyborów i podejmowanych decyzji. Realizacja kształcenia medialnego wśród dzieci i młodzieży daje podstawy do wychowania człowieka, który nie tylko gromadzi wiedzę i doświadczenie, ale potrafi funkcjonować w społeczeństwie informacyjno-komunikacyjnym, umie korzystać z dostępnej technologii i techniki, a wiedza pozwala mu uczynić jego życie lepszym, m.in. poprzez rozwijanie umiejętności, realizowanie swojego człowieczeństwa, współpracę z innymi osobami w pomnażaniu wspólnego dobra (Bis, 2018, s. 100-101).

Rola rodziców w edukacji medialnej dziecka

Pierwsze kontakty dzieci z nową technologią mają miejsce przede wszystkim w środowisku rodzinnym. Rosnąca popularność i atrakcyjność mediów oraz swobodny dostęp do nich najmłodszych nakłada na rodziców dodatkowe obowiązki w procesie wychowania. To oni są i powinni być pierwszymi nauczycielami i wychowawcami, którzy stopniowo będą wprowadzać swoje dziecko w świat mediów. Zaangażowanie rodziców w wychowanie medialne dziecka jest szansą na budowanie świadomości i dojrzałości najmłodszych w prawidłowym odbiorze mediów. W tym przypadku niezbędna staje się edukacja medialna w rodzinie, dzięki której sami rodzice mogą chronić swoje dzieci przed zagrożeniami medialnymi.

Zadaniem rodzica jest uczyć swoje dziecko odpowiedzialnie podejmować decyzje. Stanisław Kozak (2014) podkreśla, że to rodzina powinna być pierwszym i najważniejszym środowiskiem kształtowania prawidłowych postaw dzieci i młodzieży wobec cyfrowego świata. Brak rodzicielskich zainteresowań i oddziaływań wychowawczych może się stać przyczyną ucieczki dziecka w kreowany przez media wirtualny świat, który może doprowadzić do wielu zagrożeń medialnych (Huk, 2014, s. 182). Dopuszczanie do wzrastania dzieci w środowisku przepelnionym technologią informacyjno-komunikacyjną prowadzi do zaburzeń w rozwoju, zarówno w kontek-

ście fizycznym, jak i psychicznym, ponieważ coraz więcej dzieci przejawia zaburzenia procesów umysłowych, trudności ze słuchaniem i koncentracją, z odczuwaniem emocji czy utrzymywaniem relacji międzyludzkich (Musioł, 2013, s. 11). Mając na uwadze negatywne konsekwencje nieumiejętnego korzystania z mediów przez dzieci, Manfred Spitzer (2013, s. 67) stanowczo wzywa rodziców i nauczycieli do ograniczania czasu poświęconego przez dzieci na kontakt z cyfrową technologią, a także do kształtowania prawidłowych nawyków korzystania z mediów na podstawie właściwych wzorów obcowania z mediami na co dzień (Spitzer, 2016, s. 354). Sposób w jaki rodzice używają mediów na co dzień ma szczególne znaczenie dla kształtowania umiejętności korzystania z nich przez dzieci. Aktywna rola rodzica w prowadzeniu dziecka do stawiania się odbiorcą mediów jest kluczowym elementem obrony przed możliwym negatywnym wpływem mediów (Kaczmarek, 2013). A. Ogonowska (2018) wyodrębnia kilka pozytywnych zachowań medialnych rodziców, które idealnie wpisują się w rodzinną edukację medialną:

- wyraźne określenie czasu i miejsca korzystania z mediów oraz wyznaczenie sfer wolnych od technologii,
- aktywne uczestnictwo w działaniach medialnych dzieci, które polega m.in. na monitorowaniu ich aktywności sieciowej oraz rozmowach na temat treści wspólnie oglądanych przekazów medialnych,
- prowadzenie rozmów z dzieckiem bez udziału nowych technologii oraz inicjowanie w środowisku domowym działań opartych na bezpośredniej interakcji między członkami rodziny,
- uczenie koncentracji na jednym zadaniu, w myśl zasady: „jeśli rozmawiamy to nie gramy na komputerze”, „jeżeli odrabiamy lekcje, to nie oglądamy telewizji”,
- systematyczne uczenie bezpiecznych zasad korzystania z sieci oraz przedstawianie konsekwencji ryzykownych zachowań, np. kontaktu z obcymi osobami poznanymi w sieci,
- współpracowanie z nauczycielami i wychowawcami dzieci w odniesieniu do bezpiecznego korzystania z nowych technologii przez uczniów.

Wiedza i kompetencje medialne, systematycznie rozwijane, stwarzają niezbędną perspektywę dystansu wobec mediów. Posiadanie takich zasobów nie gwarantuje bycia w pełni „wolnym”, świadomym i krytycznym użytkownikiem mediów, lecz zwiększa takie prawdopodobieństwo. Dzieci należy kształcić w tym zakresie od momentu, kiedy wykażą zainteresowanie nowymi technologiami. Warto w środowisku domowym wdrożyć tzw. rozmowy medialne dotyczące m.in. treści przekazów telewizyjnych czy gier sieciowych. Tego typu doświadczenia przynoszą niezwykle pozytywne rezultaty, także dla kształtowania się więzi między dzieckiem a rodzicem opartej na pewnej wspólnocie doświadczeń kulturowych. Kształcenie kompetencji informacyjno-komunikacyjnych

powinno rozpoczynać się w formie różnych spontanicznych i codziennych działań, przygotowujących dziecko do bycia w przyszłości krytycznym użytkownikiem technologii informacyjno-komunikacyjnych. Znaczną część swojej wiedzy i umiejętności w zakresie użytkowania mediów rodzice przekazują intuicyjnie, np. poprzez modelowanie zachowań medialnych swoich dzieci (Ogonowska, 2016).

Ze względu na poprawność funkcjonowania mediów w rodzinie codzienne działania rodziców w środowisku domowym, mogą przyjmować następujący charakter:

- Czynności uwzględniające media i multimedia – wspólne oglądanie bajek, filmów, programów, prowadzenie z dziećmi rozmów na temat zachowań bohaterów z bajek, filmów, gier komputerowych, wspólna analiza podejmowanej problematyki w oglądanych przekazach medialnych, interpretacja reklam telewizyjnych i internetowych, przegląd oferty stacji telewizyjnych, wspólny wybór programów, bajek i filmów odpowiednich dla młodszych odbiorców.
- Czynności integrujące media z działaniami tradycyjnymi – wspólne wyjścia do kina, teatru, zabawy organizowane w oparciu o historie zaczerpnięte z oglądanych filmów i bajek czy z opowieści ulubionych bohaterów.
- Czynności o charakterze tradycyjnym – organizacja czasu wolnego dziecka w taki sposób, aby przeważały głównie aktywności tradycyjne, takie jak czytanie ulubionych bajek lektur, czasopism, wspólne rozmowy na tematy bliskie dziecku, gry planszowe i karciane, zabawy ruchowe, plastyczne, kulinarne, spędzanie czasu na świeżym powietrzu (Nowicka, 2019, s.324).

W odniesieniu do środowiska rodzinnego istotne jest również wyposażenie rodziców w umiejętności przeciwdziałania patologicznemu korzystaniu z mediów przez ich dzieci, pedagogizacja rodziców pod kątem budowania wspierających relacji interpersonalnych z dziećmi, uczenie rodziców konstruktywnej komunikacji w środowisku domowym, ukazywanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego z dziećmi (Ogonowska, 2018). Rodzice bowiem muszą systematycznie i nieustannie aktualizować swoją wiedzę medialną, aby uniknąć pułapki medialnego analfabetyzmu funkcjonalnego, a w efekcie przeciwdziałać cyfrowemu wykluczeniu.

Działania rodzicielskie w zakresie edukacji medialnej zbliżające najmłodszych do poprawnego wykorzystania nowych mediów w zabawie, nauce i wolnym czasie, wymagają od samych rodziców określonych umiejętności i wiedzy. Podejmowanie takich czynności wymaga ciągłego samokształcenia w zakresie:

- sprawnego posługiwania się technologią informacyjną, programami zabezpieczającymi sprzęt komputerowych przed wirusami i niepożądanymi treściami,
- znajomości nowych programów, gier i aplikacji komputerowych, programów telewizyjnych, portali społecznościowych, filmów, bajek,
- znajomości nowych zagrożeń, niebezpieczeństw medialnych,

- wiedzy na temat aktualnych zabaw, gier planszowych, gier karcianych, które cieszą się największym uznaniem i zainteresowaniem wśród dzieci,
- aktualnych potrzeb, zainteresowań i upodobań swoich dzieci odnośnie do filmów, bajek, teledysków, ofert telewizyjnych.

Niezbędna jest zatem edukacja medialna rodziców, wyjaśniająca przede wszystkim, jak ważną rolę mają oni do spełnienia w przygotowaniu dzieci do prawidłowego funkcjonowania w rzeczywistości medialnej. Edukacja mediana, praktykowana w taki sposób, jest szansą na przygotowanie dzieci i młodzieży do właściwego, bezpiecznego sposobu korzystania z mediów oraz krytycznego i świadomego rozumienia treści przekazywanych za ich pośrednictwem (Nowicka, 2017, s. 43). Konieczność ustawicznej edukacji medialnej rodziców podkreśla Dorota Bis (2018, s. 110), według której dynamika rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz powszechność mediów to naturalne czynniki niezbędne do właściwie realizowanych założeń pedagogiki medialnej, która jest bardzo ważnym i aktualnym wyzwaniem dla środowisk wychowawczych i edukacyjnych. Należy wskazać na potrzebę opracowania i wprowadzenia wychowania do mediów do programów szkolnych przy zachowaniu jego charakteru edukacji ustawicznej i nieformalnej, a przede wszystkim przygotować stosowne programy i formy wsparcia dla osób dorosłych, zwłaszcza rodziców i wychowawców.

Zakończenie

Dzieci w wieku przedszkolnym powinny jak najwcześniej zdobywać wiedzę o mediach, uczyć się za ich pośrednictwem i poznawać kulturę medialną. Sukces w przygotowaniu dzieci i młodzieży do prawidłowego korzystania z mediów można osiągnąć w momencie, kiedy edukacja medialna stanowić będzie istotny element życia rodzinnego. Kiedy od najmłodszych lat dzieci będą stopniowo uczone, jak należy korzystać z technologii informacyjnych we właściwy sposób. Kiedy rodzice zaczną poświęcać swój czas na czynności wspierające rozumienie przekazów medialnych, do których mają dostęp ich dzieci. Wiek przedszkolny i szkolny jest najlepszym momentem, w którym można wiele osiągnąć w tym zakresie. Niezwykle ważna jest świadomość rodziców, dotycząca poświęcania dodatkowego czasu dzieciom i ich wychowaniu medialnemu, które obejmować będzie m.in. wspólne korzystanie z mediów, wspólne dyskusje, rozmowy na temat oglądanych filmów, bajek, gier, sprawdzanie czy dzieci prawidłowo odbierają treści z dostępnych przekazów medialnych. Praktykowana przez rodziców edukacja medialna jest szansą na kształtowanie mądrego, bezpiecznego i świadomego podejścia do korzystania z technologii informacyjno-komunikacyjnych przez najmłodszych.

Bibliografia

- Bis, D. (2018). Wychowanie człowieka do mediów jako zadanie pedagogiki medialnej, *Roczniki Pedagogiczne*, 10 (46), 100-101.
- Drzewiecki, P. (2010). *Media Aktywni: Dlaczego i jak uczyć edukacji medialnej*. Warszawa: Otwok.
- Filipiak, M. (2004). *Homo Communicans: Wprowadzenie do teorii masowego komunikowania*. Lublin: UMCS.
- Holtkamp, J. (2010). *Co oglupia nasze dzieci? Nowe media jako wyzwanie dla rodziców*. Kraków: Salwator.
- Huk, T. (2014). *Pedagogika medialna: Aspekty społeczne, kulturowe i edukacyjne*. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
- Izdebska, J. (2005). Multimedia zagrażające współczesnemu dziecku. W: J. Izdebska, T. Sosnowski (red.), *Dziecko i media elektroniczne – nowy wymiar dzieciństwa* (ss. 109-110). Białystok: Trans Humana.
- Juszczyk-Rygałło, J. (2015). Wczesnoszkolna edukacja medialna jako wprowadzenie do edukacji całościowej. W: K. Rędziński, M. Łapota (red.), *Pedagogika*, t. XXIV, 94-97. Częstochowa: AJD.
- Kaczmarek, A. (2013). Edukacja medialna wobec zagrożeń cyberprzemocy i cyfrowego wykluczenia, *Kultura – Media – Teologia*, 13, 68-81.
- Kozak, S. (2014). *Patologia cyfrowego dzieciństwa i młodości: Przyczyny, skutki, zapobieganie w rodzinach i w szkołach*. Warszawa: Difin SA.
- Lepa, A. (2002). *Media a postawy*. Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.
- Łuc, I. (2018). Edukacja medialna w szkole podstawowej pomiędzy teorią a koniecznością edukacyjną, *Studia z teorii wychowania*, tom IX, 3(24), 188-189.
- Morbitzner, J. (2016). O filarach edukacji medialnej – między starożytnością a współczesnością, W: N. Walter (red.), *Zanurzeni w mediach: Konteksty edukacji medialnej* (ss. 11-30), Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Musioł, M. (2013). *Pedagogizacja medialna rodziny: Zakres – uwarunkowania – dylematy*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Nowicka, E. (2017). Warunki prawidłowego wychowania medialnego w rodzinie, *Wychowanie w Rodzinie*, t. XVI (2/2017), 35-44.
- Nowicka, E. (2019). Edukacja medialna w rodzinie a zapobieganie zagrożeniom medialnym, *Dyskursy Młodych Andragogów*, 20, 317-327.
- Ogonowska, A. (2013). *Współczesna edukacja medialna: teoria i rzeczywistość*. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Ogonowska, A., Ptaszek, G. (2016). (Re)edukacja medialna: Nowe spojrzenie na edukację medialną. W: A. Ogonowska, G. Ptaszek (red.), *Edukacja medialna w dobie współczesnych zmian kulturowych, społecznych i technologicznych* (ss. 7-16). Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Ogonowska, A. (2018). *Uzależnienia medialne: Uwarunkowanie, leczenie, profilaktyka*. Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Spitzer, M. (2013). *Cyfrowa demencja: W jaki sposób pozbawiamy rozumu siebie i swoje dzieci*. Przeł. A. Lipiński. Słupsk: Dobra Literatura.
- Spitzer, M. (2016). *Cyberchoroby: Jak cyfrowe życie rujnuje nasze zdrowie*. Słupsk: Dobra Literatura.
- Sugier-Szerega, A. (2016). Kształtowanie kompetencji medialnej u dzieci w wieku przedszkolnym – szanse, trudności, ograniczenia. W: A. Ogonowska, G. Ptaszek (red.), *Edukacja medialna w dobie współczesnych zmian kulturowych, społecznych i technologicznych* (ss. 19-30). Kraków: Wydawnictwo Edukacyjne.
- Tanaś, M. (1993). Medyczne skutki uboczne kształcenia wspomagane komputerowo. *Toruńskie Studia Dydaktyczne*, 3, 127-128.